

01 noiembrie 2024

nr. 04-2/6-2087

la nr. _____

din _____

Domnului **Alexei BUZU**,
Ministru al muncii și protecției sociale
secretariat@social.gov.md

copie: stanislav.pavlovschi@social.gov.md
evelina.miron@social.gov.md

Pentru a contribui la perfecționarea cadrului legislativ național în măsura corespunderii cu textul Convenției privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate pentru copii și alți membri ai familie, Haga 2007, prezentăm unele propuneri.

1. Concomitent cu integrarea în cadrul normativ național a prevederilor Convenției de la Haga din 2007, de integrat și Regulamentul UE 4/2009 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere.

În cazurile transfrontaliere, poate fi dificil de determinat ce legislație se aplică și care instanță are competența de a judeca dosarul. Uniunea Europeană are un regulament specific (Regulamentul CE nr. 4/2009) care reglementează competența și recunoașterea hotărârilor în astfel de cazuri între statele membre.

Regulamentul (CE) nr.4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și cooperarea în materie de obligații de întreținere se aplică începând cu 18 iunie 2011 cu statele membre ale Uniunii Europene (Austria, Belgia, Bulgaria, Cehia, Cipru, Croația, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Polonia, Portugalia, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, Țările de Jos, Ungaria), cu excepția Danemarce Statele au reguli diferite privind obligațiile de întreținere.

Spre exemplu, în România am identificat *Legea nr. 36 din 19 martie 2012 privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente și decizii ale Consiliului Uniunii Europene, precum și instrumente de drept internațional privat în domeniul obligațiilor de întreținere*¹. Prezenta lege are ca obiect stabilirea unor reguli în vederea facilitării aplicării regulamentelor și deciziilor ale Consiliului Uniunii Europene, precum și instrumente de drept internațional privat în domeniul obligațiilor de întreținere. Legea prevede Rolul Ministerului Justiției de autoritate centrală; obținerea pensiei de întreținere în statele membre ale Uniunii Europene; obținerea pensiei de întreținere în statele terțe contractante la Convenția de la Haga din 2007; obținerea pensiei de întreținere în România; ajutorul public judiciar gratuit; cooperarea Ministerului Justiției cu autoritățile interne și organele de drept.

¹ <https://www.just.ro/cooperare-judiciara/cooperare-judiciara-internationala-in-materie-civila-comerciala-si-dreptul-familiei/>

O hotărâre privind pensia de întreținere, pronunțată și declarată executorie într-un stat membru UE, va fi executorie în orice alt stat membru.

Pe platforma europa.eu găsim rubrica „Pensia de întreținere - sprijin pentru membrii de familie”² ce ajută la găsirea informației cu privire la ”Cărei instanțe trebuie să vă adresați pe probleme legate de pensia de întreținere?”, ”Ce legislație se aplică în cazul dumneavoastră?”, ”Executarea hotărârilor în străinătate”.

Republica Moldova poate adopta modele legislative din statele UE care au integrat Regulamentul UE 4/2009³ privind obligațiile de întreținere, consolidând astfel capacitatea de a coopera cu autoritățile judiciare străine.

Suplimentar, o platformă digitală națională pentru gestiunea cazurilor de pensii transfrontaliere centralizată, accesibilă autorităților relevante, ar permite accesul rapid la date și ar optimiza procesul de monitorizare a plăților de pensie transfrontalieră.

2. Art. 111 alin. (2) lit. f) din Codul Familiei prevede că plata pensiei de întreținere, în baza hotărârii instanței judecătorești, încetează în cazurile: decesului creditorului întreținerii sau al debitorului întreținerii.

Exemplificăm prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 mai 2022, cauza [nr.2r-807/22](#): tatăl a fost obligat să plătească pensia de întreținere copilului minor. După ce a încetat să o plătească în 2010, a fost pornită procedura executării silite. Până la data decesului debitorului, anul 2020, s-a acumulat o sumă considerabilă, iar executorul judecătoresc a încetat procedura de executare pentru că unicul moștenitor nu poartă răspundere pentru pensia de întreținere neplătită de defunct. Judecătoria Chișinău și Curtea de Apel Chișinău, de asemenea, nu au găsit temei pentru a admite transmiterea obligației de plată a pensiei de întreținere acumulate până la data decesului debitorului, către moștenitorul său.

Simpleu zis, *din momentul decesului se stinge obligația debitorului de a întreține persoana îndreptățită la întreținere. Norma tace cu desăvârșire asupra obligațiilor deja născute, dar neexecutate, care trebuiau plătite anterior decesului. În speță, vorbim despre o obligație bănească deja acumulată. Mai mult, ea deja este constatată printr-un document executoriu. Nu este nimic incesibil sau intransmisibil într-o obligație bănească certă. Un alt temei când „plata încetează” este atingerea majoratului de către copil.*⁴

Codul de executare la art. 47 alin. (1) stabilește că în cazul ieșirii uneia dintre părți din procedura de executare (decesul persoanei fizice, dizolvarea persoanei juridice sau reorganizarea ei, cesiunea creanței, preluarea datoriei), instanța de judecată examinează cererea privind înlocuirea acestei părți cu succesul ei în drepturi în conformitate cu art. 70 din Codul de procedură civilă. Deoarece în Codul familiei, art. 5 alin. (2) găsim că drepturile și obligațiile familiale sunt legate de titularii lor și nu pot fi cedate persoanelor terțe, în speță nu a putut fi aplicată succesiunea în drepturi în condițiile art. 70 Cod de procedură civilă.

Propunerea Ombudsmanului copilului este de a revizui Codul familiei, Codul de executare, Codul civil și Codul de procedură civilă pentru a identifica soluții potrivite pentru situațiile de genul celei descrise. Totuși, interesul superior al copilului trebuie să prevaleze.

² https://europa.eu/youreurope/citizens/family/couple/maintenance/index_ro.htm

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32009R0004>

⁴ Octavian Cazac. *Antiexemplu al jurisprudenței: de fapt, obligația de a plăti pensia de întreținere trece la moștenitorul tatălui*, disponibil pe <https://animus.md/blog/pensia-de-intretinere-trece-la-mostenitorul-tatalui/>

3. Convenția definește la art. 3 „asistență juridică” drept asistența necesară pentru a permite solicitanților să își cunoască și să își valorifice drepturile, precum și pentru a garanta că cererile lor sunt soluționate într-un mod eficient și complet în statul solicitat. Modalitățile de acordare a acestei asistențe pot cuprinde, după caz, consiliere juridică, acordarea de asistență pentru sesizarea unei autorități cu privire la o cauză, reprezentare în justiție și exonerare de cheltuielile aferente procedurii.

Textul Convenției operează cu obligația acordării asistenței juridice gratuite solicitanților în anumite cazuri. În Republica Moldova asistența juridică gratuită este obiectul de reglementare al Legii cu privire la asistența juridică garantată de stat nr. 1998/2007. Art. 20 din lege enumeră lista beneficiarilor de asistență juridică calificată indiferent de nivelul veniturilor. Chiar dacă Convenția obligă statul parte să desemneze autoritatea centrală care va fi responsabilă de executarea sarcinilor care îi sunt impuse de convenție, totuși, considerăm că asistența juridică calificată în partea reprezentării în instanțele judecătorești ar trebui acordată de către un avocat public.

În consecință, propunem completarea art. 20 din Legea nr. 1998/2007 pentru a include și categoria persoanelor care vor avea nevoie de asistență juridică calificată în circumstanțele vizate de Convenție.

4. O categorie aparte de cereri, acoperite de Convenție, sunt cererile privind unele măsuri specifice – art. 6-7 – de tipul localizării debitorului sau creditorului, evaluării stării lui financiare, stabilirii filiației. Pentru astfel de cereri autoritatea centrală poate impune solicitantului anumite costuri excepționale pentru realizarea măsurilor date – art. 8.

La fel, costuri pot fi impuse și pentru lucrări de traducere (art. 45).

Impediment la acoperirea cheltuielilor aferente cererilor de recunoaștere, recunoaștere și executare, pronunțare a unei hotărâri și modificare a unei hotărâri poate fi situația financiară precară a solicitanților. Un motiv al insuficienței mijloacelor financiare este dizabilitatea. Astfel, suntem în prezența unui cumul de circumstanțe negative ce ar putea crea dificultăți în realizarea unor drepturi.

Pentru a garanta posibilități reale, nu doar declarative, de implementare a Convenției, ar fi justificat să fie prevăzute măsuri de susținere financiară a persoanelor aflate în incapacitate de plată în cazurile dictate de Convenție. Aceste măsuri, precum și condițiile în care pot fi valorificate, ar putea fi incluse în unul din actele normative din domeniul asistenței sociale (de exemplu Legea cu privire la ajutorul social nr. 133/2008).

5. Pe rol la Curtea Constituțională s-a aflat sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „în cazurile și în modul stabilit de lege” din art. 108 din Codul familiei. Sesizarea a fost ridicată de un judecător din cadrul judecătoriei Ungheni, prin care a invocat *omisiunea legislativă de a reglementa cazurile și modul de indexare a pensiei de întreținere a copilului, stabilită de instanță sub forma unei sume fixe*⁵.

În urma analizei efectuate, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională omisiunea legislativă dedusă din prevederile articolului 108 din Codul familiei de a reglementa un mecanism de indexare a pensiei de întreținere a copilului minor stabilită în sumă fixă.

---

⁵ HCC nr. 23 din 15 octombrie 2024 (omisiunea de a indexa pensia de întreținere stabilită sub forma unei sume fixe), disponibil pe <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=865&l=ro>

Hotărârea Curții reprezintă un pas important în protejarea drepturilor copiilor, remediind o lacună legislativă care ar fi putut să aibă consecințe negative asupra nivelului de trai al acestora. Curtea a emis, de asemenea, o Adresă Parlamentului, solicitând adoptarea unui mecanism legal clar de indexare a pensiei de întreținere stabilită în sumă fixă, pentru a asigura pe termen lung protecția drepturilor copiilor în fața efectelor inflației și a fluctuațiilor economice.

Se poate concluziona că constatările Curții Constituționale privind indexarea pensiei de întreținere sunt în acord cu scopurile Convenției de la Haga, asigurând protecția interesului superior al copilului și îndeplinirea obligațiilor internaționale ale Republicii Moldova în acest domeniu. Venim cu sugestia de a opera modificări de ordin să reglementeze indexarea pensiei de întreținere.

6. În anul 2022, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a înaintat o propunere de perfecționare a legislației⁶ prin care a solicitat completarea Codului Familiei cu o normă legală, care să instituie obligația părinților de a-și întreține copiii majori care continuă studiile, dar numai până la vârsta de 23 ani.

În procesul elaborării propunerii, s-a constatat că legislația unor state membre ale Uniunii Europene, cum ar fi Bulgaria, Germania, Franța stabilește posibilitatea întreținerii copiilor majori în cazul continuării studiilor.

Comentariul general nr. 20 (2016) cu privire la implementarea drepturilor copilului în timpul adolescenței, menționează despre faptul că garantarea dreptului la educație și instruirea universală, de calitate și incluzivă este cea mai importantă investiție politică pe care statele o pot face pentru a asigura dezvoltarea imediată și pe termen lung a adolescenților, iar un număr tot mai mare de dovezi demonstrează impactul pozitiv al învățământului secundar, în special. Statele sunt încurajate să introducă de urgență învățământul secundar disponibil pe scară largă pentru toți și să facă învățământul superior accesibil tuturor în baza capacității prin toate mijloacele corespunzătoare.

În comentariul respectiv se face referire la necesitatea de a asigura caracterul tranzitoriu al copilului în procesul de educație, astfel încât învățământul superior să fie accesibil tânărului.

Aducem la cunoștință că un deputat din Parlament a venit cu inițiativa legislativă de modificare a Codul familiei astfel ca să existe posibilitatea copiilor de a fi întreținuți de părinții lor până la finalizarea studiilor sau până la atingerea vârstei de 25 de ani, dacă aceștia își continuă studiile.

Finalmente, considerăm oportună completarea Codului familiei, la Titlul IV *Obligația de întreținere dintre membrii familiei*, în așa mod încât să existe dreptul copiilor majori la pensia de întreținere în cazul în care se află în continuarea studiilor.

7. Convenția prevede, în art. 34, alin. (1), că statele contractante trebuie să prevadă în dreptul lor intern măsuri eficiente de executare a hotărârilor care fac obiectul convenției, exemplificând anumite măsuri în alin. (2) al aceluiași articol.

Este bine-cunoscut faptul că în Republica Moldova s-au acumulat perioade imense de neplată a pensiei de întreținere a copiilor.

În acest sens, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului este în proces de elaborare a raportului tematic ”Analiza mecanismului și procedurilor de executare a pensiei de întreținere a

⁶ <https://ombudsman.md/post-document/propunere-de-modificare-a-codului-familiei-privind-instituirea-obligatiei-parinților-de-a-si-intretine-copiii-majori-care-continua-studiile-dar-numai-pana-la-varsta-de-23-ani-2/>

copiilor”, care își propune să evidențieze punctele sensibile legislative/ administrative, practicile autorităților direct responsabile de procedura de executare a pensiei de întreținere a copiilor și acțiunile necesare, inclusiv din perspectiva perfecționării legislației, în vederea depășirii impedimentelor practice de executare, asigurând dreptul fiecărui copil de a beneficia de un nivel de trai care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, morală, spirituală și socială.

Sugestiile formulate în text au scopul de a facilita procesul de aliniere a cadrului legislativ național la cel internațional, pentru o mai bună protecție a membrilor de familie îndrituiți la obținerea pensiei de întreținere.

Cu respect,

Vasile COROI,
Avocatul Poporului pentru drepturile copilului

Executori: Liudmila Zarișneac,
Igor Muntean
Tel. 060002681